

Про зміни у законодавстві України з питань приватизації державного майна

Інформаційний лист Вищого господарського суду України
від 21.01.2013 № 01-06/78/2013

Верховною Радою України у 2012 році прийнято низку законодавчих актів, якими внесено зміни і доповнення до законодавства України про приватизацію державного майна. У зв'язку з цим вважаємо за необхідне довести до відома господарських судів таке.

1. Верховною Радою України прийнято Закони України:

1.1. «Про державну програму приватизації» від 13.01.2012 № 4335-VI (набрав чинності 18.01.2012), яким затверджено Державну програму приватизації на 2012–2014 роки.

Названа Програма визначає мету, шляхи, способи, заходи і завдання приватизації державного майна до 2014 року та передбачає відповідну етапність у її виконанні на цей період. Також звертається увага на необхідність урахування при приватизації в окремих галузях особливостей, визначених Законами України «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі», «Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва», «Про особливості приватизації підприємств, що належать до сфери управління Міністерства оборони України», «Про холдингові компанії в Україні», «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» тощо.

Із затвердженням Державної програми приватизації на 2012–2014 роки втрачає свою дію попередня Державна програма приватизації, затверджена Законом України «Про Державну програму приватизації» від 18.05.2000 № 1723-III;

1.2. «Про особливості приватизації вугледобувних підприємств» від 12.04.2012 № 4650-VI (набрав чинності 06.05.2012), яким визначено особливості правового, економічного та організаційного регулювання приватизації державного майна вугледобувних підприємств та особливості їх діяльності у післяприватизаційний період.

Так, як особливу умову приватизації вугледобувних підприємств встановлено на строк до трьох років з моменту завершення приватизації мораторій на застосування процедури примусової реалізації майна об'єктів приватизації шляхом зупинення виконавчого провадження та мораторій на порушення справ про банкрутство вугледобувних підприємств, які поширюються лише на борги, що утворилися на момент завершення приватизації. Мораторій не застосовується щодо рішень про виплату заробітної плати, вихідної допомоги, інших виплат (компенсацій), що належать працівнику у зв'язку з трудовими відносинами, відшкодування матеріальної (майнової) шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, стягнення аліментів та рішень про стягнення заборгованості із сплати внесків до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування і заборгованості із сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування до органів Пенсійного фонду України, а також щодо рішень про стягнення заборгованості за електричну енергію і послуги з її передачі та розподілу (статті 2, 13 з урахуванням частини другої статті 16 Закону № 4650-VI);

1.3. «Про внесення змін до деяких законів України з питань приватизації щодо реалізації положень Державної програми приватизації на 2012–2014 роки» від 13.01.2012 № 4336-VI (набрав чинності 18.02.2012), яким внесено зміни до Законів України «Про приватизацію державного майна», «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)», «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі», «Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва» з метою узгодження приписів

чинних законодавчих актів із заходами і завданнями, визначеними Державною програмою приватизації на 2012–2014 роки, та забезпечення сприяння оптимізації частки державного сектору економіки в умовах ринку, підвищення ефективності економіки і посилення її конкурентоспроможності.

Цим Законом внесено, зокрема, такі зміни:

1.3.1. До Закону України «Про приватизацію державного майна»:

– викладено у новій редакції визначення поняття «приватизація державного майна», а саме:

<p><i>попередня редакція статті 1 Закону:</i></p> <p>«Приватизація державного майна (далі – приватизація) – це відчуження майна, що перебуває у державній власності, і майна, що належить Автономній Республіці Крим, на користь фізичних та юридичних осіб, які можуть бути покупцями відповідно до цього Закону, з метою підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів на структурну перебудову економіки України.»</p>	<p><i>чинна редакція статті 1 Закону:</i></p> <p>«Приватизація державного майна (далі – приватизація) – платне відчуження майна, що перебуває у державній власності, у тому числі разом із земельною ділянкою державної власності, на якій розташований об'єкт, що підлягає приватизації, на користь фізичних та юридичних осіб, які можуть бути покупцями відповідно до цього Закону, з метою підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів для здійснення структурної перебудови національної економіки.»</p>
---	---

– змінено статтю 3, у тому числі викладено в новій редакції частину третю цієї статті Закону, а саме:

<p><i>попередня редакція статті 1 Закону:</i></p> <p>«3. Приватизація акцій (часток, паїв), що перебувають у державній власності, у майні спільних підприємств з іноземними інвестиціями, проводиться відповідно до законодавства та установчих документів спільних підприємств.»</p>	<p><i>чинна редакція статті 1 Закону:</i></p> <p>«3. Приватизація акцій (часток, паїв), що належать державі у статутному капіталі господарських товариств, інших господарських організацій та підприємств, заснованих на базі об'єднання майна різних форм власності, здійснюється відповідно до законодавства з урахуванням положень установчих документів таких товариств (організацій).»</p>
---	---

– змінено статтю 5 Закону, зокрема викладено в новій редакції частини першу і другу цієї статті, якими визначено перелік об'єктів, що відповідно підлягають та не підлягають приватизації.

При цьому, на відміну від попередньої редакції статті 5 Закону, чинна редакція встановлює, що об'єкти державної власності, зазначені у частині другій статті 5, не підлягають приватизації незалежно від їх включення до Переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, який затверджується Верховною Радою України;

– доповнено новими статтями 5¹, 10¹, 10², якими в Законі запроваджено класифікацію об'єктів приватизації, а також передприватизаційну підготовку, положення про які раніше містилися в тексті Державної програми приватизації, затвердженій Законом України «Про Державну програму приватизації» від 18.05.2000 № 1723-III;

– змінено статтю 12, в тому числі визначено строки проведення приватизації з моменту прийняття відповідного рішення до завершення приватизації об'єкта шляхом доповнення цієї статті новими частинами п'ятою і шостою такого змісту:

«5. Строк проведення приватизації об'єкта не повинен перевищувати двох років з моменту прийняття рішення про його приватизацію.

6. Приватизація об'єкта вважається завершеною з моменту його продажу або завершення розміщення всіх акцій, передбачених до продажу планом приватизації (розміщення акцій), і оформляється рішенням відповідного державного органу приватизації»;

– змінено статтю 15, зокрема доповнено перелік способів приватизації, а також Закон доповнено новими статтями, що регламентують окремі способи проведення приватизації державного майна;

– визначено у деяких нових статтях особливості приватизації науково-дослідних і проектно-конструкторських організацій та установ, містоутворюючих підприємств (статті 16³, 16⁴ відповідно);

– викладено в новій редакції статтю 18¹ щодо приватизації об'єктів державної власності разом із земельними ділянками державної власності, а також доповнено Закон новою статтею 18² щодо прийняття рішення про продаж земельних ділянок державної власності;

– доповнено Закон статтею 18³ щодо порядку закріплення у державній власності пакетів акцій акціонерних товариств, а також статтями 18⁴ та 18⁵, якими визначено особливості приватизації окремих груп об'єктів;

– доповнено Закон статтею 18⁶, спрямованою на забезпечення виконання вимог законодавства про захист економічної конкуренції у процесі приватизації;

– деталізовано порядок інформування про приватизацію з метою забезпечення реалізації закріпленого статтею 2 Закону принципу повного, своєчасного та достовірного інформування про порядок приватизації та об'єкти приватизації (нова редакція статті 19);

– викладено в новій редакції статтю 20 щодо оцінки об'єктів приватизації та розміру статутного капіталу, включаючи закріплення на законодавчому рівні поняття початкової ціни як ціни, встановленої державним органом приватизації (конкурсною, аукціонною комісією) з урахуванням результатів оцінки майна, проведеної відповідно до методики оцінки майна, затвердженої Кабінетом Міністрів України, з якої розпочинається продаж майна встановленими законодавством про приватизацію способами, що передбачають конкуренцію покупців та зміну ціни під час продажу;

– у статтях 21, 23 визначено джерела коштів для придбання державного майна, що приватизується, та порядок використання коштів, одержаних від приватизації;

– зменшено обсяг пільг працівникам підприємств, що приватизуються (із залишенням незмінними соціальних гарантій), зокрема виключно частину шосту статті 25, яка передбачала можливість встановлення додаткових, порівняно із Законом, умов пільгового продажу об'єктів приватизації в Державній програмі приватизації;

– суттєво уточнено положення статті 27, якою регламентовано вимоги до оформлення угод приватизації;

– доповнено визначений статтею 29 перелік санкцій за порушення законодавства про приватизацію;

1.3.2. До Закону України «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)»:

– змінено статтю 2, зокрема викладено в новій редакції частину першу цієї статті Закону щодо визначення об'єктів малої приватизації, а саме:

попередня редакція

частини першої статті 1 Закону:

«1. Об'єктами малої приватизації є:
цілісні майнові комплекси невеликих державних підприємств, віднесених Державною програмою приватизації до групи А;

чинна редакція

частини першої статті 1 Закону:

«1. Об'єктами малої приватизації є:
єдині майнові комплекси державних підприємств та їх структурних підрозділів, які можуть бути виділені в самостійні суб'єкти господарювання – юридичні особи (у тому числі

- окреме індивідуально визначене майно; окреме індивідуально визначене майно, в тому числі разом із земельними ділянками державної власності, на яких вони розташовані (група А);
- об'єкти незавершеного будівництва та за- консервовані об'єкти. об'єкти незавершеного будівництва, за- консервовані об'єкти, в тому числі разом із земельними ділянками державної власності, на яких вони розташовані (група Д); об'єкти соціально-культурного призначення, в тому числі разом із земельними ділянками державної власності, на яких вони розташовані, крім тих, що не підлягають приватизації (група Ж).»
- змінено статтю 3 щодо способів здійснення малої приватизації:
<p><i>попередня редакція</i>
частини першої статті 1 Закону:
«1. Об'єктами малої приватизації є:
викупу;
продажу на аукціоні, за конкурсом.»</p> | <p><i>чинна редакція</i>
частини першої статті 1 Закону:
«1. Об'єктами малої приватизації є:
викупу;
продажу на аукціоні (в тому числі за методом зниження ціни, без оголошення ціни);
продажу за конкурсом з відкритістю пропонування ціни за принципом аукціону (далі – конкурс).
Шляхом продажу за конкурсом може здійснюватися приватизація окремих єдиних майнових комплексів групи А та окремих об'єктів групи Ж.»</p> |
|--|--|
- доповнено Закон статтею 18¹ щодо порядку продажу об'єктів малої приватизації на аукціоні за методом зниження ціни та на аукціоні без оголошення ціни з огляду на розширення способів малої приватизації;
- змінено положення Закону щодо визначення ціни продажу об'єкта малої приватизації (нова редакція статті 9), продажу об'єкта приватизації шляхом викупу (нова редакція статті 11), а також щодо порядку проведення аукціону, конкурсу (статті 17, 18);
- доповнено Закон статтею 18² щодо особливостей приватизації окремих груп об'єктів;
- суттєво уточнено положення статті 23, якою регламентовано законодавчі вимоги до договору купівлі-продажу об'єкта малої приватизації;

1.3.3. До Закону України «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі»:

– доповнено статтю 2 положеннями щодо запровадження нових способів приватизації;
– викладено в новій редакції статтю 3 щодо пільг на придбання акцій, а також статті 6, 7 щодо безоплатної передачі частки державного майна та приватизації частки державного майна (акцій), що залишилися після безоплатної його (її) передачі;

– викладено в новій редакції статті 16, 20, 25, що регламентують порядок відповідно: розподілу акцій; приватизації часток (паїв) держави в майні підприємств та інших суб'єктів господарювання, заснованих на базі об'єднання майна різних форм власності; приватизації підприємств та організацій агропромислового комплексу, що здійснюється на підставі рішення Кабінету Міністрів України;

1.3.4. До Закону України «Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва»:

– викладено в новій редакції статтю 5 щодо порядку включення об'єкта незавершеного будівництва до переліку об'єктів, що підлягають приватизації;

– викладено в новій редакції статтю 11 щодо договорів купівлі-продажу об'єкта незавершеного будівництва, згідно з якою вимоги до зазначених договорів відтепер закріплено безпосередньо в тексті даного Закону;

– змінено предмет регулювання та відповідно викладено в новій редакції статтею 14 щодо продажу об'єктів незавершеного будівництва на аукціоні за методом зниження ціни та на аукціоні без оголошення ціни з огляду на розширення способів приватизації;

1.3.5. Визнано таким, що втратив чинність, Закон України «Про формування конкурентних засад у процесі приватизації акцій (часток, паїв), що належать державі у майні юридичних осіб».

2. Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 31.05.2012 № 487 (набрала чинності 31.05.2012; зміни до неї внесено згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2012 № 721), якою затверджено Порядок здійснення контролю за виконанням зобов'язань, визначених умовами договорів купівлі-продажу об'єктів, приватизація яких проводиться на підставі рішень Кабінету Міністрів України, та відповідно визнано такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 12.09.1997 № 1012 «Про порядок контролю за діяльністю підприємств, приватизація яких здійснюється за погодженням з Кабінетом Міністрів України».

3. Про викладене повідомляється у порядку інформації та для врахування у вирішенні спорів.

Голова Вищого
господарського суду України

В. Татьков